

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• F O R R E L I G I O N O G K U L T U R •



75. ÅRGANG

13. JULI 1963

A V I N N H O L D E T :
SOLDYRKERE (LEDER) - SPANIA MELLOM TO VERDENER
- AV KIRKENS LIV - En KATOLSK FOLKEHØYSKOLE - BERG-
LJOT NYGÅRD: EN LITEN BOK OM STORE TING - MOT
NESTE KRIG - BIKK PÅ TIDEN - PAVE PAUL OG KON-
SILET - LITTERATUR - UTLANDET

NR

14

NESTE NUMMER UTKOMMER 10. AUGUST 1963

God sommer

ønskes alle våre abonnenter,
kunder og andre forbindelser!

St. Olav's ekspedisjon - St. Olav Bokhandel

NB: Lukket fra o. m. 13. til o. m. 31. juli



FYRINGSOLJE

brukes av

- | | |
|----------------------------------|--------------|
| St. Olavs kirke | } Oslo |
| Bispegården | |
| St. Joseph's Institutt | |
| Vor Frue Hosp. Nerveavd. | |
| St. Dominikus kirke | |
| Lunden Kloster | } Arendal |
| St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem | |
| Sta. Katarinahjemmet | } Bergen |
| St. Franciskus Kirke | |
| St. Franciskus Hosp. | |
| St. Pauls Kirke | |
| Vår Frue Kirke | } Hammarfest |
| Marias Minde | |
| St. Franciskusøstrenes Moderhus | } Hønefoss |
| Øyenklinikken | |
| St. Josephs Hosp., Drammen | |
| St. Torfinns Klinik, Hamar | } Lillestrøm |
| St. Elisabeth Inst. | |
| St. Mikael's Kirke | |
| St. Mikael's Prestegård | } Tromsø |
| St. Theresia kirke | |
| St. Franciskus Hosp. | } Trondheim |
| St. Magnus Kirke | |
| St. Magnus presteg. | } Tønsberg |
| St. Elisabeth Hosp. | |
| Vår Frue Kirke | |
| Bispegården | } Trondheim |
| St. Olavs Kirke, | |
| Bispegården | } Tønsberg |
| St. Olavs kirke | |
| St. Olavs Prestegård | |
| St. Olavs Klinik | |

Ved bestilling av olje:
Oslo 68 34 60 - Service 41 79 80

HØYESTERETTSADVOKAT

GEORG LOUS

DRAMMENSVN. 4 - OSLO



KATOLSK INFORMASJON

Skriv etter prospekt.
P.boks 3664 - Oslo 1.

St. Hallvard Kameratklubb
har innstillet
møtene for sommeren.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG 14. JULI (6. s. e. Pinse):
Ep. Rom. 6, 3—11. Ev. Mark. 8, 1—9.
Mandag: Henrik, bekj. **Tirsdag og onsdag:** Ferialdager. **Torsdag:** Camillo av Lellis, bekj. **Fredag:** Vincent av Paul, bekj. **Lørdag:** Hieronymus Emiliani, bekj.
SØNDAG 21. JULI (7. s. e. Pinse):
Ep. Rom. 6, 19—23. Ev. Mt. 7, 15—21. **Mandag:** Maria Magdalena. **Tirsdag:** Apollinaris, bisk., mart. **Onsdag:** Ferialdag. **Torsdag:** Jakob, apostel. **Fredag:** Anna. **Lørdag:** Marias lørdagsmesse.
SØNDAG 28. JULI (8. s. e. Pinse):
Ep. Rom. 8, 12—17. Ev. Luk. 16, 1—9. **Mandag:** OLAV, KONGE OG MARTYR. Ep. Visd. 10, 10—14. Ev. Mat. 16, 24—27. **Tirsdag:** Ferialdag. **Onsdag:** Ignatius, bekj. **Torsdag:** Ferialdag. **Fredag:** Alfonso Maria Liguori, kirkelærer. **Lørdag:** Marias lørdagsmesse.
SØNDAG 4. AUGUST (9. s. e. Pinse):
Ep. 1. Kor. 10, 6—13. Ev. Luk. 19, 41—47. **Mandag:** Vår Frue i Sne. **Tirsdag:** Vår Herres Jesu Kristi Forklarelse. **Onsdag:** Gaetano, bekj. **Torsdag:** Jean-Marie Vianney, bekj. **Fredag:** Laurentius-vigilien. **Lørdag:** Laurentius, mart.
SØNDAG 11. AUGUST (10. s. e. Pinse):
Ep. 1. Kor. 12, 2—11. Ev. Luk. 18, 9—14.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER

OSLO KATOLSK BISPEDØMME:	Stille messe	Høymesse
OSLO: St. Olavs kirke, Akersveien 5. Biskopen og prestegården 42 52 87. Sogneprestkontoret 41 41 61	7.00 9.00 9.45 m.eng. pr.	11.00
St. Hallvarvs kirke, Fransiskanerne, Urtegt. 29, tlf. 68 08 68	8.30 19.00	11.00
St. Dominikus kirke, Dominikanerne, Neuberggt. 15, tlf. 55 07 71	8.15-9- 11.30	10.00
Vår Frue Villas kapell, Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	—	8.30
Grefsen kapell, Gladsvei 23, tlf. 212355	—	9.30
Lunden kloster, Trondheimsv. 309, tlf. 21 25 87	—	9.00
ARENDAL: St. Franciskus kirke, Tyholmen, tlf. 2209	8.00	10.45
BERGEN: St. Pauls kirke, Christiesgt. 16, tlf. 15 410	8.00 9.00	10.30
Vår Frue kirke, Helleveien	—	9.30
DRAMMEN: St. Laurentius kirke, Cappelenstgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: St. Birgitta kirke, Kongensgt. 9, tlf. 1438	8.30	10.45
HALDEN: St. Peters kirke, Kristian V.s pl. 1, tlf. 1168	8.00	10.45
HAMAR: St. Torfinns kirke, Torvgaten 113, tlf. 23 751	8.30	11.00
HAUGESUND: St. Josefs kirke, Haraldsgt. 21, tlf. 3195	8.30	11.00
HØNEFOSS: St. Theresia kirke, Vesterngt. 5, tlf. 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: St. Ansgars kirke, Kirkegaten 3, tlf. 24 225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: Mariakapellet, Weidemannstgt. 3, tlf. 52 550	—	10.00
LILLESTRØM: St. Magnus kirke, Romerikstgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: St. Mikael's kapell, Ryggeveien 24	—	11.00
PORSGRUNN: Vår Frue kirke, Sverresgt. 26, tlf. 50 793	7.45	10.45
STABEKK: Maria Kirke, Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30	10.30
STAVANGER: St. Svithun kirke, Dronningstgt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.30
SYLLING: St. Hallvarvs kapell, tlf. 84 90 28 (Drammen)	—	—
TØNSBERG: St. Olavs kirke, Sandefjordgt. 1, tlf. 11 949	—	10.45
St. Olavs kapell	8.00	—
TRONDHEIM APOSTOLISKE VIKARIAT:		
TRONDHEIM: St. Olavs kirke, Prinsensgt. 2a2. Biskopen og prestegården tlf. 21 221	8.30 19.00	11.00
St. Elisabeth Hospitals kapell, Ila, tlf. 21 670	6.30	—
KRISTIANSUND N.: St. Eysteins kirke, Flintegaten 5, tlf. 2779	8.00	11.00
MOLDE: St. Sunniva kirke, Parkveien 23, tlf. 1100	8.30	11.00
ÅLESUND: Vår Frue kirke, tlf. 7558 Mariabeimen, Nørve, tlf. 7184	8.30	11.00
DET APOSTOLISKE VIKARIAT FOR NORD-NORGE:		
TROMSØ: Vår Frue kirke, Storgaten 94. Biskopen og prestegården tlf. 3604	8.15	10.30
St. Elisabeth hospital, Mellomveien 15, tlf. 2101	6.20	—
BODØ: St. Eysteins kirke, Hernesveien 22, tlf. 21 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: St. Elisabeth Inst. St. Mikael's kirke, Strandgt., tlf. 1392	8.00	10.30
HARSTAD: St. Sunniva kirke, Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaksjon: Pater Hallvard Rieber-Mohn O.P., pater Erik Gunnes O.P.
Redaksjonens adresse: Neuberggaten 15, Oslo NV.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo.

Kontortid: 9—16. Lørdag: 9—14. - Tlf. 42 31 70.

Boligtelefoner: Redaksjonen 55 07 71.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 20 pr. år - Kr. 10 pr. ½ år. Utlandet kr. 24.

Annonser: 10 dager før utg.dagen (se nederst på omslagssiden). 24 nummer årlig. - Postgiro 153 21

SOLDYRKERE

«Bør der bo mennesker i Norge?» spør *Sigurd Hoel* i ett av sine morsomste og mest blygt fedrelandsforelskede essays. Han kan så spørre. Noen år har vi sommer — noen ganger ikke: Hver soldag er kostbar og vekker pigment-vesenet i nordmannen. Vi har for vår del aldri kunnet få oss til å legge hele den massive påskeutfarten fra byene på avkristningens allerede overtrukne konto: En stivbent og uklok helligdagslovgivning, en overlevning fra den tid da Norge var en eneveldig styrt provins i et noen ganger pietistisk preget kongedømme, opprettholder idag en unødig og trist motsetning og dermed et valg mellom den største av de kristne høytider og et behov for vinterferie som klimaet og livsformen i dette tungtdrevne landet gjør nokså innlysende. Vi hører neppe til Europas mest energiske og arbeidsdriftige folk, for å uttrykke det forsiktig. Men Norge er — ikke bare i våre egne trette øyeblikk, men faktisk — et land der god vinter- og sommerferie er noe absolutt nødvendig for de fleste arbeidende mennesker. Kirken både kan og bør innrette seg derefter. Et fortrinn, slik på det jevne kirkeåret, har vi katolikker unektelig gjennom et smidig messe-system: De vakre solsøndagene er otte-messene fullsatte, og vel og bra er det, at en med litt tiltak og godvilje kan få både kirkesøndag og tursøndag ut av det. Verre er det med påsken, så lenge den forblir hovedferien vinters-tid, og messen ikke — som i enkelte lutherske bispedømmer — i stor utstrekning kan følge skifolket til fjells. Og hva nå sommerferien angår...

En kollega i journalistfaget nevnte forleden for oss det pussige faktum, at usvikelig og sikkert blir kristelige blader gjerne litt bekymret advarende i tonen overfor sine lesere i sitt siste nummer før sommerferien. Er det en rest av gammel, tilknapet puritanisme at sommermånedene ganske urettmessig slik utropes til Den Ondes glanstid i kristenfolket? Eller en følelse av at i et så barskt land som vårt, blir en litt hedensk i naturfølelsen, den korte tiden da naturen virkelig viser seg som venn?

Er der noe grunnlag for denne noe fryktsomme bekymringen, så kan vi tenke oss at det er å søke i denne retningen: Så truet og kort som sommeren er hos oss, fristes vi alle mer eller mindre til å praktisere et visst personlighetens «vekselbruk», som om noe menneske overhodet kan ta ferie fra sin egen sjel, og som om sjelens liv, troen og alle dens kilder, hørte til *tretthetsfaktorene* i vår tilværelse.

Mange katolske familier vil periodevis ha vanskeligheter med å ordne regelmessig kirkegang i sommer. Det

er, i et land som vårt og under de beskjedne minoritetskår som er våre, hverken merkelig eller alarmerende. Det ville være et sørgelig tegn på et hjelpeløst og åndelig umodent legfolk om en ikke også langt borte fra kirke og prest fant både personlige og felles former for bønn og andakt, ganske særlig når en må unnvære søndagsmessen; former som virkelig er kristne mennesker verdige. Det evige gnål, hos en stress-preget generasjon, om «avkobling» må jo i våre øyne nødvendigvis fortone seg som en halv og skjev sannhet: Hvor mange av våre medmennesker lider ikke tvertimot under at tilkoblingen, ikke avkoblingen, mangler i deres liv: Det har ingen målsetning, intet perspektiv ut over dem selv og de evig altfor nære ting, ingen sannhet, skjønnhet og reisning i Guds og menneskers og egne øyne.

Vi har én bestemt, og ganske usentimental grunn til å ønske hverandre en god og helsebringende sommer: De krav som stilles til oss kan i fremtiden bare vokse og fordre stadig større ressurser. Det gjelder arbeidslivets og den sivile tilværelses mange områder. Men det gjelder ikke minst vårt «borgerskap» i Guds kirke — det som i seg selv er en innvielse til vekst og fordypelse i livets evige kilder, og som konkret, her og nå, utfordrer oss til medansvar og innsats. Såvel i verdenskirken som i vårt bispedømme står vi ved en milepel og et tidsskifte — det nye pontifikat vil i årtiene som kommer både ute og hjemme mynte ut impulsene fra pave Johannes' reform-opplegg og det II. Vatikankonsil, og fordre innsikt, dømmekraft, offervilje og handling, såvel av leg som av geistlig. Til dette troens arbeidsfelleskap, det som bygger evige og tidløse verdier i våre korte, flyktige liv, bør vi samle sinnets og kroppens krefter, og i all ydmykhet glede oss ved tanken: De kreftene vil hverken Gud eller mennesker la ligge ubrukte.

HRM.





er et spørsmål som opptar mange, ettersom den spanske diktator Francisco Franco eldes, og en «arvefølge» blir aktuell. En av Spanias betydeligste tenkere, Ortega, har sagt at «forklaringen på Spania er denne: Det har ikke hatt noe 18. århundre» — det vil si at det har aldri egentlig tilegnet seg det gode i den livsform som utgikk fra den franske revolusjons idealer.

Denne artikkelen om spenningen i det spanske livsmønsteret, en spenning som for bare vel et kvart sekel siden førte en uhyggelig og blodig borgerkrig over landet, er skrevet av fransiskanerpateren Damian van Horn, som virker i Kristiansand.

«**T**odo y Nada» (alt eller ingenting), sier spanieren. Denne trang til å gå til ytterligheter finner man i den spanske malerkunst, dikterkunst, livsanskuelse og religion. Denne mentalitet har bestemt Spanias historie. Når Europa, etter renessansen, leter etter et nytt verdensbilde, hvori man tilkjenner den jordiske virkelighet en egen, skjønt relativt verdi, da kommer det spanske sinn i opprør. Man opplever dette nye verdensbilde ikke som en tilstand av likevekt, mellom jorden og himmelen, men som et kompromiss. Etter en kort krise vender Spania tilbake til det middelalderske verdensbilde, som ikke tilkjenner det naturlige liv en egen verdi. Det er på grunn av dette at Filip II og Karl V i sine politiske idealer griper tilbake til det middelalderske ideal, Universitas Christiana. Deres politikk var på forhånd dømt til å mislykkes. Da dette ble tydelig, stengte Spania seg av fra resten av Europa. Ved å forherlige tradisjonen i sin lukkede verden, dyrket Spania sin egen middelalderske drøm. Også i dette gikk spanierne til det ytterste. Store tenkere som Suarez, Vitoria og Cano som har forsøkt å ta opp i den spanske kultur renessansens positive verdier, ble behandlet med forakt. I overensstemmelse med sin absolutistiske folkekarakter, valgte Spania å gå sin egen vei.

BORGERKRIGEN

Det er ikke mulig her å behandle i korthet Spanias åndshistorie. Stadig på nytt trenger den nye europeiske tankegang seg inn i Spania. Stadig på nytt savner Spania evnen til å ta opp disse tanker harmonisk i sin kultur. Dette fører med tiden til en tragisk spaltning innenfor det spanske folk. På den ene siden tenker man absolutistisk ut fra tradisjonen, og på den andre siden tenker man likeså absolutistisk ut fra den nye europeiske innstilling.

Til løsninger som dem man søkte i England, Frankrike eller Holland kan spanieren aldri komme. I den spanske borgerkrig ble det sammenstøt mellom de to oppfatninger, og tradisjonens representanter gikk av med seieren. Dette førte til en ny oppblomstring av den gamle spanske drøm. Staten og kirken ble tett forbundet. Staten tjener kirken, og kirken tjener staten. Og fordi dette skjer i Spania, tar man de fulle konsekvenser av forholdet, og viker ikke tilbake for sensur og vold. Det er imidlertid mer enn 20 år siden borgerkrigen sluttet. Den til-

SPANIA ME

hører allerede fortiden. Det er meget lærerikt å sammenligne diktetekunsten fra tiden kort etter borgerkrigen med de to bøker som utkom i 1960: «Historia de la persecución religiosa en España» av presten Antonio Monteno Moreno, og «Un million de Muertos» av den store romanforfatter José Gironella. Diktetekunsten fra 1940—1945 er helt og holdent en lovprisning av seieren, mens de to nevnte bøker er en meget kritisk selvransakelse. Moreno fordømmer skarpt den oppfatningen at prestene og de troende som falt i tusenvis i borgerkrigen må anses som martyrer. Kirken var jo skyld i de dårlige tilstander som forårsaket borgerkrigen. Dens konservative tenkemåte, dens mangel på sosial samvittighet og dens lojalitet med kapitalismen, har medvirket til at borgerkrigen kom.

ORTEGAS INNFLYTELSE

Hva skyldes denne omvurdering? Her må vi igjen nevne navnet til den store tenker José Ortega y Gasset (1883—1955). Uten ham kan man ikke forstå utviklingen i Spanias åndsliv. — Hans innflytelse var og er altomfattende. Ortega har brakt Spania i kontakt med Europa. Hans tidsskrift: «Revista de Occidente», brakte i en



Spanias arbeidere er blant Vest-Europas fattigste. De er også blant dem som har færrest rettigheter. I nesten hundre år var anarkismen den sterkeste politiske retning blant dem, og Kirkens menn ble identifisert med undertrykkerne. Det er en stor del av forklaringen på borgerkrigens 15 000 myrdede geistlige. Idag står de katolske arbeiderbrøskapene i forreste rekke i kampen for sosial rettferdighet.

LLOM TO VERDENER

AV DAMIAN VAN HOORN O. F. M.

strøm av oversettelser de nye tankene inn i Spania. Jung, Dilthey, Jaspers, Scheler, Spranger er navn som de unge intellektuelle spanierne er like fortrolige med som deres åndsfrender i Paris, Bonn eller Amsterdam. Naturligvis møtte Ortegas arbeide en enorm motstand fra dem som tenkte i de tradisjonelle baner. Man bebreidet Ortega at det i hans tankeverden ikke fantes plass til gudsidéen. Ortega tiet. Hele hans omsorg var viet det mål å gi den spanske intelligensia innsikt i den menneskelige virkelighet ved hjelp av naturlige vitenskapelige midler.

Ortegas arbeide var ytterst fruktbart. To av hans beste elever, Pedro Lain Entralgo, professor ved universitetet i Madrid, og José Luis Aranguren, professor ved det samme universitet fortsetter Ortegas arbeid. De ble de nye ledere for de katolske intellektuelle. Det oppsto en stor interesse for den katolske teologi utenfor Spania. En ny katolsk livsbevissthet fant vei til Spania. Forleggeren Taurus utga de oversatte verker av Teilhard de Chardin og forleggeren Guadarrama gjorde det samme med Karl Rahners.

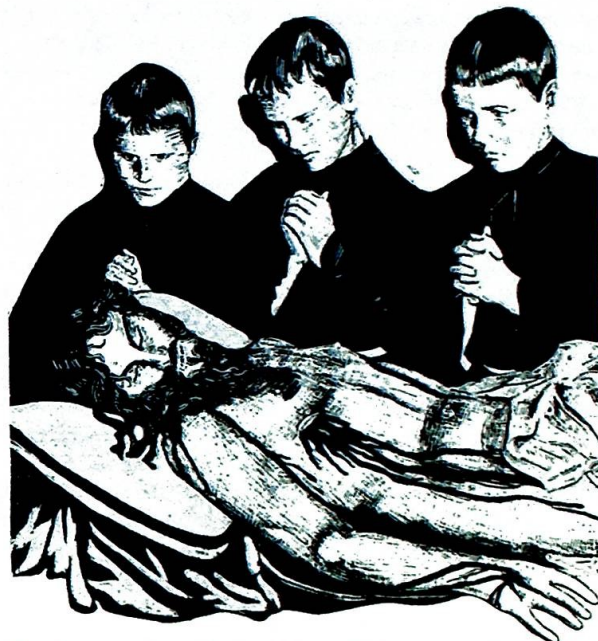
Resultatene av denne utvikling var en kritisk omvurdering av den spanske kirkes oppgave og stilling. Temmelig fort vokste en ny katolisisme frem imot den tradisjonelle konservative spanske stats-katolisisme. Slik oppsto det store sammenstøt som man i utlandet bare fikk ufullstendig opplysning om, fordi regjeringen sensurerte alle meldinger.

STAT OG KIRKE

Bakgrunnen for det offentlige sammenstøtet var øyensynlig et brev som tre hundre baskiske prester publiserte, og som også ble kjent i utlandet. I dette brev protesterte de iherdig mot den spanske regjerings krenkelse av den personlige frihet. De krevde offisiell anerkjennelse av menneskerettighetene. Avslutningen på brevet var en protest mot det spanske episkopats passive holdning og et krav om at Kirken skulle opptre mot staten. Den spanske regjering grep med en gang inn og beslagla passene til de baskiske prester. Den apostoliske nuntius og det spanske episkopatet tok offisiell avstand fra dette brev.

For å kunne forstå holdningen til det spanske episkopat er det nødvendig at man har oversikt over hele situasjonen. Det var i Spania bare en ungdomsorganisasjon som falt utenom statens kontroll, nemlig den Katolske Aksjon. Her samlet de unge katolske krefter seg som hadde kommet under innflytelse av Ortega og hans elever. Samtidig som de hevdet et moderne syn på religiøse problemer, var tilhengerne av Katolsk Aksjon besjelet av sosial reformiver. José Luis Aranguren, som i 1958 hadde publisert sitt store verk om etikk, men særlig professor Ruis Gimenez Cortes, professor i rettsfilosofi i Madrid og Delgado Pinto, professor i det samme fag i Salamanca, var de sentrale personligheter. Deres radikale idéer kan man finne blant annet i referatet fra den sosiale studieuke som ble holdt fra den 9.—12. oktober 1961.

Det var et gledelig tegn at noen franske intellektuelle var til stede under denne studieuken, — som kjent var den franske katolisismens ledende kretser (Bernanos, Mauriac, Maritain) på de republikanske partiers side.



Spanias mest verdifulle bidrag til den europeiske kultur er dets katolske mystikk. Ingen som ferdes i Spania idag med opplatte øyne kan unngå å bli slått av den dype fromhet som preger store deler av befolkningen. På godt og ondt er den spanske religiositet av en annen kvalitet enn hva man ellers ser i Europa. Faren er at man stanser ved betraktningen av de hinsidige realiteter — og ikke ser hva de må bety for de dennesidige.

En mer eller mindre offisiell røst fikk den sosialt-tenkende Aksjon i talene og hyrdebrevene til forskjellige biskoper. Mgr. Gurpide av Bilbao krevet således en øyeblikkelig fastsettelse av en minimumslønn for den spanske arbeider, en lønn som gjør det mulig å leve et menneskeverdig liv. Mgr. Herreras av Ciudad Real krevet en fri presse og anerkjennelse av retten til å ha og hevde en egen overbevisning.

Meget lengre gikk Mgr. Moralejo, hjelpebiskop av Valencia. Den 25. mai 1961 erklærte han at den spanske fagbevegelsen var i strid med den katolske lære. Fagbevegelsen må være uavhengig av staten og i full frihet stride for arbeidernes rettigheter og virkelige interesser. I en rundskrivelse, som regjeringen beslagla, erklærte den spanske primas kardinal Pla y Deniel at han var enig i Mgr. Moralejos krav.

STREIK

Under påtrykk av den Katolske Aksjon og flere biskoper fremmes da i parlamentet et nytt forslag til ny fordeling av jordeiendommene. Dette blir nedstemt. Kardinal Pla y Deniel protesterer. Det ser i dette øyeblikk ut som om kardinalen har mistet taket på den Katolske Aksjon. I 1962 bryter det ut streik over alt. Blant lederne som blir arrestert befinner seg mange fremtredende ledere av den Katolske Aksjon. Denne støtter selv streiken idet den sender ut et manifest hvor den krever frie fagorgani-

(Forts. neste side)

sasjoner og rett til streik. Regjeringen beskylder den Katolske Aksjon for kommunisme og opptrer meget strengt. Mange medlemmer flykter til utlandet, andre forsvinner i fengslet.

Regjeringen forsøker nå å drive en kile mellom biskopene og den Katolske Aksjon. General Franco holder i Barcelona en stor tale hvori han roser biskopene for deres trofasthet mot regjeringen og beskylder på samme tid den Katolske Aksjon for fiendtlige handlinger mot staten. Hva må kardinal Pla y Deniel gjøre? Regjeringen blir støttet av pavens sendemann Mgr. Antoniutti, av erkebiskopen av Madrid, av biskopene av Zaragoza og Valencia.

Den 1. juli 1962 holder kardinalen en stor tale hvori han offentlig stiller seg på den Katolske Aksjons side. Regjeringen ser på dette som en krigserklæring. Den opptrer igjen mot den Katolske Aksjon og lar foreta husundersøkelser hos biskopene. I Barcelona oppstår det til og med et sammenstøt mellom politiet og biskopen. Situasjonen blir komplisert fordi erkebiskopene av Madrid og Valencia erklærer at de ikke lenger vil følge retningslinjene til det spanske episkopat. Det truer med å bli brudd. I dette øyeblikk griper paven inn. Han kaller sin sendemann i Madrid tilbake og utnevner i stedet for ham Mgr. Antonio Riberi. Før denne reiste til Spania holdt han en radiotale til det spanske folk og tok tydelig parti for den Katolske Aksjon.

PROTESTANTENES STILLING

Det ser ut til at den Katolske Aksjon ikke har protestert forjeves. Regjeringen har måttet gå med på forandringer og et nytt lovforslag er nå under behandling. Et forslag som også gjør slutt på den meget beklagelige situasjon som de evangeliske kristne i Spania befinner seg i. Vi tenker nå ikke på en del beklagelige hendelser som har funnet sted, for eksempel at man har gjort hærverk i protestantiske kirker. Jeg vil tro at man kan forklare disse hendelser ut fra det spanske folks karakter og provoserende handlinger av noen sekter, (se Patte-Rotbauer: «Spanien, Mythos und Wirklichkeit» side 395—404). I strid med menneskerettighetene behandler den spanske lovgivning spanske borgere på ulike måte på grunn av deres tro. Studien: «The situation of protestantism in Spain», publisert av det offisielle spanske «Diplomatic Information Office», rettferdiggjør ingenting når dette «office» peker på europeiske land hvor katolikker får en ulik behandling. Peker ikke dette på feilen i statsreligions-systemet som sådan? Sjokkerende er det at man påberoper seg det ytterst lave tall protestanter i Spania, (side 17—22 a. ed. 1955). Hva har rett og tall å gjøre med hverandre?

For Spania selv er det nye lovforslag av uhyre stor betydning. Det betyr et brudd med århundregamle tradisjoner, hvor religion og kultur er så fast bundet sammen at begrepene Spania og katolisisme ikke lenger kan skilles.

Denne prosess av kritisk selverkjennelse og fornyelse fortsetter. Aldri har vi hørt noen tale mer begeistret for et skille mellom kirke og stat enn i en gruppe medlemmer av den Spanske Katolske Aksjon. Man er blitt seg bevisst de store farer som forbindelsen mellom kirke og stat fører med seg.

Utvisomt forutsetter denne fornyelsesprosess økumenisk kontakt mellom spansk katolisisme og reformert kristendom. En kontakt som synes å være en særlig nærliggende oppgave for l' Eglise Réformée de France (den Franske



AV
KIRKENS
LIV:

Maria Magdalena og kirken

«Når jeg tenker på den Hellige Maria Magdalenas Nanger», sa den hellige Augustin, «har jeg mere lyst til å gråte enn til å skrive.» Enhver av oss kunne si det samme: Kirken består jo av syndere som har fått sin tilgivelse av Ham som er kommet, den er ikke for de rettferdige men for synderne...

Denne betraktning er riktig og allikevel må den utvides. Det som åpenbares i Maria Magdalenas liv er nemlig ikke bare at hver enkelt synder er kalt til bot og forsoning og befrielse, men at alle folkeslag har adgang til Evangeliet.

I det Gamle Testamente blir delaktigheten i Guds pakt med Israel — og de dertil hørende åndelige rikdommer og gleder — ofte symbolisert under bildet av et måltid. Den ble forbeholdt utelukkende dem som ikke befant seg i en tilstand av rituell urenhet. Hedningene kunne selvsagt ikke komme på tale. Men profetene hadde forutsagt, at ved tidenes ende skulle alle folkeslag få adgang til det messianske måltid. Til fariseernes store forargelse spiser Jesus sammen med tolderne og synderne, og på den måten manifesterer han at med ham er de siste tider kommet; den gamle lovs snevre grenser er sprengt, fra nå av skal alle folk få del i Paktens goder.

(Forts. neste side)

Reformerte Kirke). De amerikanske sekter som driver misjon i Spania mener det sikkert godt. Deres mangel på forståelse av den spanske karakter har imidlertid alt for ofte hindret spanierne i å se de vesentlige spørsmål som reformasjonen har stillet den europeiske kristenhet overfor. Det moderne Spania trenger en person som på det religiøse område kan fortsette Ortega y Gasset's fornyelsesarbeide.

Økumenisk talt, krever dette tilstedeværelsen av mennesker som har kvaliteten og åpenheten til de kristne i den Reformerte Franske Kirke. Kanskje kan vi se en økumenisk begynnelse, i den talen som Roger Schutz, prior for det reformerte kloster i Taizé, holdt den 15. februar 1963 i det spanske fjernsyn. I denne tale oppfordret Roger Schutz de spanske katolikker til å medarbeide for enhet blant alle kristne. Roger Schutz avsluttet sin tale med disse ord: «Kristne av Spania, dere som lever nå, jeg vet at dere engang skal være oppriktige og store vitner for denne synlige enheten.»

La oss håpe at denne optimisme av et sakkyndig og uklanderlig vitne snart vil bli oppfylt. Ikke bare Spania, men hele Europa vil ha fordel av dette.

En katolsk folkehøyskole

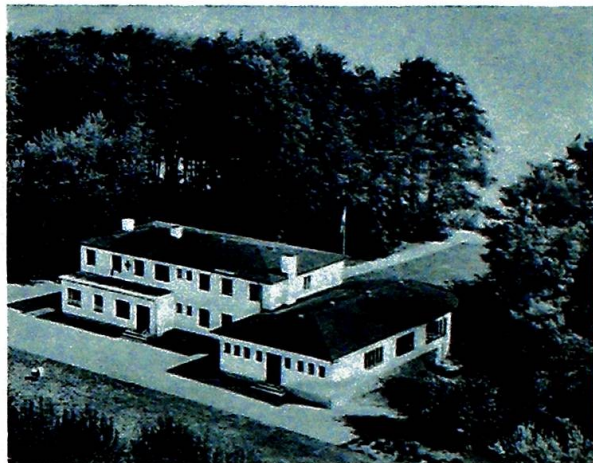
Folkehøyskoler og ungdomsskoler, både frilynde og med religiøst og politisk preg, har en solid innarbeidet posisjon i nordisk skoletradisjon, og det var derfor med glede man hilste den første katolske ungdomsskole velkommen, da den åpnet i 1960, selvfølgelig i Danmark, som er folkehøyskoletankens hjemland. Etter tre års virke med vesentlig danske elever, har skolens ledelse funnet at tiden nå er inne til å strekke innbydelsen videre ut og understreke at skolen er åpen for katolsk ungdom fra hele Norden.

Katolsk Ungdomsskole, Gravenshoved, ligger i Sønder-Jylland like ut mot Lillebælt, på en eiendom som er stillet til disposisjon for formålet av biskopen av København. Skolen har 2 km. strandlinje og et stort skogbevokst område med gode muligheter for sport og friluftsliv. Kursene varer i 9 måneder fra 1. september til 31. mai og er åpne for gutter og piker i alderen 14—18 år.

Skolen bygger på det beste i arven fra Grundtvig og Kristen Kold, omplantet på katolsk grunn, og ser det som sin hovedoppgave å gi katolske gutter og piker muligheter for å utvikle seg menneskelig og religiøst, slik at de kan være bedre rustet til å møte de påkjenninger og vanskeligheter et moderne nesten avkrisnet samfunn vil stille dem overfor. Den prøver å hjelpe de unge til en personlig tilegnelse av og et personlig forhold til den religion de er oppdratt i.

Det gis undervisning i vanlige skolefag som dansk, regning, religion, sprog, naturfag, fysikk og kjemi og dessuten maskinskrivning, metallsløyd, håndarbeide, filmkunnskap, amatørteater, folkedans o.l. Det legges stor vekt på yrkesveiledning, og i to uker av oppholdet får de unge komme ut på bondegårder, butikker og bedrifter i omegnen for å ta del i det praktiske arbeidsliv.

Guttene læres opp til ministranttjeneste og annen hjelp ved messen, og både gutter og piker synger i koret og hjelper til med opplesning av tekstene i skolemessene, som holdes på skolen to ganger i uken, for-



Gravenshoved katolske folkehøyskole i Sønderjylland.

uten at man om søndagene drar i buss til sognekirken i Haderslev som er nærmeste by.

Skolen avsluttes ikke med noen eksamen, men hver elev får et avgangsbevis med uttalelse om evner, flid og oppførsel samt en oversikt over hvilke fag det er undervist i, og hvor mange timer.

Bestyrer for skolen er den tidligere protestantiske prest, *Sigfred Riishøjgaard*, som ved sin side har 5 faste lærere godt støttet av timelærere og sognepresten i Haderslev, *Ebbe Simonsen*.

Oppholdet på skolen koster ca. 300 kr. pr. måned, men norske elever kan søke om stipend fra Staten eller Foreningen Norden. For statsstipend skal man skrive til *Statens lånekasse for studerende ungdom, Hegdehaugsveien 31, Oslo* og be om å få tilsendt søknadsskjema. Foreningen Nordens adresse er: *Colbjørnsens gt. 2, Oslo*.

De som ønsker nærmere opplysninger om skolen kan skrive til Katolsk Ungdomsskole, Gravenshoved pr. Fjelstrup, Danmark.

Maria Magdalena, som til fariseernes forbauselse kommer inn i festsalen, er selve symbolet på hedningefolkenes inntreden i Kristi Kirke. Den eldre sønn kan nok forarges, Faderens hjerte er større enn hans. Se, de kommer fra alle kanter, de bryter seg inn i helligdommen, ja noen av Lovens gamle institusjoner må vike plass for deres innrykk. Det er sevjen fra den nye skapning som trenger gjennom den gamle bark, det er den nye vin som sprenger de gamle skinnsekker.

*Efterhvert som den skrider frem gjennom historien vil nok Kirken kjenne den samme fristelse som jødedommens synagoge: Å installere seg for makelig i bestemte sosiologiske former, å identifisere seg selv med en bestemt epoke, med en bestemt sivilisasjon, med et bestemt miljø. Men de nye folkeslagene innrykk vil også stadig bryte ned disse skranker, for Kirken er denne stad som profeten *Esaias* skimtet i det fjerne: «Og dine porter skal holdes åpne alltid, hverken natt eller dag skal de*

lukkes og folkene skal holde sitt inntog i deg med alle sine rikdommer.»

For det er hele huset som skal fylles av vellukten fra den kostbare salve som Maria Magdalena heller over Herrens føtter. Den Kirke som hun symbolsk forestiller, er den som sprer seg til jordens ytterste grenser, den er i seg selv Kristi vellukt blant folkene.

Det er da også den tilgitte synderinne Maria Magdalena, som Påskemorgen, etter at Kristus har kalt henne med navnet Maria og dermed antydnet hennes evige bestemmelse, blir sendt av ham for å forkynne for hele verden at han er Herren som er gått opp til Faderen og som lever videre i sin Kirke. Til tidenes ende skal altså Maria Magdalenas vidnesbyrd lyde i verden. Til tidenes ende skal Kirkens vidnesbyrd, båret av syndere som ble til apostler, av hedninger som ble til forkynnere, lyde videre i verden. Det roper til alle at vi befinner oss i omvendelsens og i tilgivelsens time og at først etter den, faller Dommen over våre liv.

T. P.

En liten bok om store ting

Det er visst ikke helt *comme il faut* i Norge, å skrive om en bok som har vært på markedet i årevis. Men det å få ord på seg for ikke å ha folkeskikk, er en billig pris å betale for å få lov å fortelle om en av de mest forunderlige bøker som til dags dato er utgitt.

«Stjerner i en pytt».* En underlig, litt sentimental tittel; boken er tynn, lyseblå og uanselig; forfatterens navn: *Randi Michelsen* er oss ukjent, men hun skal være luthersk cand. theol. og nysgjerrigheten våkner.

Vi blar litt i boken og ordene passerer blikket i meningsløs rekkefølge: Djevler og blåmaneter, rylliker og sorte sjeler: Søndagsskoleuttrykk, altså; vi setter på oss den overlegne minen, litt flau over i det hele tatt å lese dette, men plutselig er vi innfanget i boken: Scenen er en strand, og innover i landet bor Gud. I sjøen plasker en flokk djevler som prøver å hindre en båt ved navn *Ecclesia* å komme vel frem til stranden med sin last av mennesker. De fleste menneskene karrer seg langsomt innover i landet, men bokens «jeg» er for svart til å komme videre enda, og så blir hun da gående der i vannkanten og se på livet og hjelpe folk i land. Vi nikker gjenkjennende: Dette er jo «skjærsilden», bare anskueliggjort på en ny måte. Som følger.

«Pst! sa en liten djevel.

— God aften, sa jeg og dro meg litt oppover.

— Hvorfor går du der og roter? spurte han, — jeg har sett deg ofte, du må være en misforståelse. Du hører sikkert til i havet.

— Nei, sa jeg, — jeg hører til her.

— Du er jo like svart som jeg, sa han.

— Ja, sa jeg, for hva skulle jeg si? Det er ubestridelig sant.

— Kom an her, sa han, — så skal jeg hale deg uti!

Men da lo jeg høyt og hjertelig, for det kan han selvfølgelig ikke. Det er ingen som kan trekke på havet en som Herren har reddet iland.»

Et kapittel handler om en dramatisk redning: En ung mann i uniform må hjelpes iland, og djevlene henger seg på for å trekke ham ned i dypet. Han får hjelp:

«Hans mor kom innenfra, og Maria, Guds mor. Men vi greide det ikke.

Da sendte vi bønnene innover, bølge på bølge, til vi syntes vi ikke hadde flere. Da kom de tilbake, og hadde Herren med seg. En etter én stilnet, slapp taket og så opp. Vi behøvde ikke be mer.»

Å, er det slik tenker vi, og forstår plutselig bønnens og forbønnens betydning. Og videre:

«Herren gikk mot ham og ga ham hånden. — Du kom, sa han. — Ikke jeg, Herre, det var du.

Det hørtes som om det var hele menneskeheten som sa det, og alle resonnansene svarte: — Herre, det er du!

Vi som sto bak ham, tok det også opp, og innenfra stemte de i, til det sang gjennom hele tilværelsen:

— Herre, Herre, det er du!

*Randi Michelsen: Stjerner i en pytt.
Land og Kirke, Oslo 1954.*

Tom hadde senket hodet. Da det hadde tonet ut, så han opp igjen og sa: — Det har vært deg hele tiden.

Og, som om han kom på noe, viste han rundt seg med hånden: — Og disse, sa han.

Da var der ingen. De var gått på sangprøven.»

«De var gått på sangprøven.»

Det er dette og liknende små antiklimaks som redder boken fra sentimentalitet og billig mystikk. Og humoren er meningsfylt og sviende, som i denne lille dialogen:

«Jeg traff en såret samvittighet her en dag.

— Jeg er det ikke verd, sa han og vred hendene.

— Nei, sa jeg, — men nå er du her jo.

— Det er det som forferder meg, sa han, — kreves det ikke at jeg skal bli annerledes da?

— Jo, det kreves, derfor blir du det også. Du er jo kommet iland her, det er annerledes nok bare det til en begynnelse.

— Ja, sa han tankefullt, — jeg skjønner ikke hvordan det egentlig gikk for seg.

— Du ble vel knepet i et ubevoktet øyeblikk da du slapp taket i deg selv. (...)

— Og så kom jeg hit, sa han, — men jeg er det ikke verd.

— Du er det verd, sa jeg, — du har et tegn på din panne og ditt bryst.

— Det har ikke jeg satt der, sa han.

— Det er derfor du er det verd, sa jeg.»

Dette minner jo ikke så lite om pave Leos ord: Kristenmenneske, husk ditt verd og din verdighet! Det er bare det, at her blir sannheten sagt uten pondus. Men den *sitter*. Virkeligheten gir svaret på de vanskelige spørsmålene. Som en dag engelen Gabriel kommer ned til stranden, og blir spurt hva visdom er:

(Forts. n. side)



Mot neste krig

Samvittighet forbudt?

Günther Anders — Claude Eatherly: Samvittighet forbudt. Aschehoug, Oslo 1962. 180 s.

Våren 1959 leste en tysk forfatter og filosof, Günther Anders, i et amerikansk magasin om den siste rettssaken mot Claude Eatherly, piloten som ga signalet da atombomben skulle kastes over Hiroshima. Anders ble interessert i Eatherlys historie, og i et brev til ham forsøker han å analysere hans moralske situasjon.

Utgangspunktet finner han i det faktum at vi på grunn av tilværelsens teknifisering «intetanende og indirekte, som skruer i en maskin, kan bli sjaltet inn i handlinger vi ikke kan overskue konsekvensene av, og som vi ikke kunne være med på hvis vi hadde en slik oversikt». Claude Eatherly hører til de første som ble en «maskinskrue» i en slik uhyrlig handling — men som etterpå så hva han hadde vært med på og erkjente seg skyldig i en forbrytelse. Samfunnet ville isteden feire ham som helt.

I sin fortvilelse begikk Eatherly en rekke kriminelle handlinger: Han ville trekke seg selv — helten — ned i sølen, og han ønsket å bli straffet. Men samfunnet unte ham ikke skylden, og regnet ham for syk istedenfor skyldig. Det kritiserte hans reaksjon på handlingen, ikke handlingen selv. Da er det trøstende for oss å vite, skriver Günther Anders i sitt brev, at Eatherly har kunnet holde sin samvittighet våken, og at han etterpå forsøker å komme på høyde med den handling som han ikke kunne overskue da han begikk den. Det er trøstende — for det kunne vært hvem som helst av oss.

Det brevet ble innledningen til en korrespondanse som nå er utgitt i bokform. I bortimot 70 brev utvikler de to for hverandre sitt syn på verdenssituasjonen i atomalderen, og planlegger sin innsats i kampen mot rustningskappløpet.

Boken er interessant lesning av mange grunner. Det er gripende å se hvordan vennskap og deltagelse lindrer Eatherlys

Skjønt det tales mindre om den, er atomkrigens trusel mer reell enn noen gang før. Forhandlingene om prøvestans ligger i dødvanne. Imens kommer nye atommakter til, og faren for en atomkrig øker. Denne situasjonen betyr en moralsk utfordring til hver enkelt kristen. Her omtaler vi noen bøker som forsøker å kaste lys over disse problemene.



forpinte sinn, gir ham kraft og håp, og får ham til å se sin oppgave klarere. Det er fortvilende å lese om et individs kamp mot et samfunn som kaller seg demokratisk, men som reduserer en manns skyldfølelse til et skyldkompleks, og prøver å kurere hans samvittighetsnag med «tranquillizers» og psykoterapi. Og da han ikke lenger gjør vage og ukloke opprør mot alminnelig lov og rett, men rolig og saklig vil bekjempe atomvanviddet, blir han tvangsinternert i et sinnssykehus i avdelingen for voldsomme tilfelle. Men til syvende og sist interesserer Eatherly ikke bare som menneske. Han blir et symbol, et mulig fremtidssymbol: «den skyldløst skyldige».

I sin personlige holdning avtvinger imidlertid Eatherly all vår respekt. Her blir han stående som en positiv motpol

(Forts. neste side)

«Vitenskap er ikke visdom, sa han, — nei, visdom, den finner du hos slike som dem jeg er kommet for å møte idag.

— Var de biskoper? spurte jeg ærbødig.

— De er gamle sykepleiersker, sa Gabriel.»

Også slikt som hellighet binder denne forfatterinnen an med; det finnes et avsnitt som kan tjene som definisjon på helgener, i en samtale med en som øver iherdig på sin stemme i lovsangen for Guds stol. For mens de snakker, hører de den plutselig, lovsangen, og den kommer ikke «innenfra». Den kommer fra havet:

«Det kom fra havet. Det var skipet som kom med pilegrimmer, martyrer og bekjennere.

Det skar seg langt opp i fjæren ved egen hjelp, og de gikk iland og dro innover, direkte inn.

Vi sto igjen med foldete hender. De kom fra jorden, og de kunne den!»

Det er avgjort en merkelig bok. Den gjør døden, det ukjente, det skremmende til et godt landskap. Uttalte spørsmål besvares, det uforklarlige blir forklart uten at noe ekstra blir sagt.

Og når vi føler oss aller mest små og unyttige og forsvinnende i den store massen, kan det være nyttig å repetere følgende dialog med en seraf:

«Der kom en merkelig en flyvende med tre par vinger.

— Hva i all verden er du for en? spurte jeg.

— Jeg er ikke i all verden, svarte den, — jeg hører til der inne. Jeg er sendt for å si deg at det mangler en tone i sangen for Guds stol og det —

— Å, men den kan jeg ikke, utbrøt jeg, lettet over at det var noe jeg kunne vise fra meg samtidig som jeg fikk anledning til å uttrykke sann ydmykhet.

— Det er ikke noen annen som kan den heller, sa den, — det er din tone som mangler.

Dette var forferdelig. Jeg satte meg ende ned og tenkte mange ganger, men der var ikke noe annet resultat å komme til. Der mangler en tone fra Guds stol og det er min. Jeg satt lenge og så på føttene dens.

— Hva skal jeg gjøre? spurte jeg endelig, og denne gangen var ydmykheten ekte.

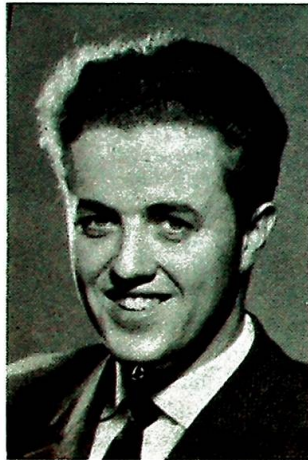
— Det ble ikke sagt, sa den, — jeg ble bare sendt for å gi beskjed.

Og så var den borte. Men der mangler en tone for Guds stol, og det er min.»



POP-KULTUREN

I Danmark har det lenge rast en ganske livlig debatt om «pop-kulturen», dvs. hele den underholdningsindustri som har siktet inn den «folkelige» smak både i radio, TV, dags- og ukepresse, og som med reklamens og sensasjonens jernhånd ofte styrer folk dit den vil. Med et par-tre kronikker i «Morgenposten» synes debatten overført til norsk grunn, hittil har to vel rustede kritikere, fra hver sin fløy i kulturpolitikken, rykket kraftig ut mot verdisvikten i «pop-kulturen»: Såvel folkesosialisten Dag Halvorsen («Pop — kulturfriende nr. 1») — som den ungtkonservative Lars Roar Langslet («Om «pop»-kultur» — 13. juni) har vært iilden. De to skarpe magistre, uenige om mangt og meget i livet, er skjønt enige om denne saken: Flommen av underlødig næring for fantasi og følelsesliv er farlig stor i det frie velstandssamfunnet, og medfører et alvorlig tap av menneskelighet og kultur. Botemidlet? Det ligger ikke så klart i dagen. Enkelte har pekt på at myndighetenes skat-tepolitikk kan bli direkte kulturfiendtlig, som når der i Norge er omsetningskatt på bøker, men ikke på ukeblader. Men i et fritt samfunn er gren-



Magister
Lars Roar Langslet.

sene for berettiget inngrep i folks valg av kultur- og underholdningsverdier snevre. «Jeg ville bestemt», skriver Langslet, «motsette meg enhver form for hva tyskerne kaller *Zwangsbeglückung* — dette at menneskene skal tvinges til å bli «lykkelige» ved at deres leketøy tas fra dem. Vi må betale en solid pris for et fritt åndsliv, og adskillig «liv» som intet har med «ånd» å gjøre, er en del av den prisen».

Ellers er ikke magistrenes ord blitt helt uimotsagte. Ukepressens dyktige og iherdige *public relations*-mann Asmund Rørslett biter fra seg («Morgenposten», 25. juni) med adskillig energi. Vi er ikke så overveldet av hans fastslåen av at ukepressen i Norge gjerne verner om privatlivets fred hos de verdensberømtheter som omtales — også i norsk ukepresse har en offentliggjort nærgående «betroelser» fra kongeliges og filmstjerners tjenerskap, f. eks., og stort ubehageligere kan en vel knapt te seg i den genre. Heller ikke blir vi særlig slått av hans — og mange andres — henvisning til at utenlandsk presse «går mye lenger» — hva er nå det for en gradering? Det er ikke graden, men *arten* det her gjelder.

Mer interessant, fordi den lar oss ane konturene av en teori bak pop-kulturen, som virkelig bringer den i konflikt med hele vårt nedarvde kulturmønster, er Rørsletts henvisninger til en svensk kritiker med nokså dypfryste synspunkter:

«Et mer moderne kultursyn, som bl. a. forfektes av den svenske litteraturhistoriker og publisist Bengt Nerman i boken «Demokratins kultursyn» går ut på at kultur er ikke noe som skapes av de få, og med større eller mindre hell føres ut til de mange. I følge denne oppfatningen er kultur et uttrykk for og det samlede resultat av hvert enkelt individs aktivitet og utfoldelse. Hver enkelt av oss er med andre ord med på å skape kulturen — hver av oss ut fra vår egenart og våre forutsetninger. Om dette skriver Nerman: «Den kanskje största vinsten med en kultur- och bildningssyn som denna är att moraliserandet, kraven på «kultur», kan falla bort. Den moraliserande kultursynen, som ju är mycket litet demokratisk men ändå den normala i vår demokrati, kommer utifrån och uppifrån och vill förändra människan i en viss riktning, göra henne inte bara annorlunda, utan till något mera. Den syn som här skisseras (i boken, og som faller sammen med mitt syn, A. R.) bygger

til en annen av våre «store samtidige»: Adolf Eichmann, som anså seg for å være uskyldig, nettopp fordi han bare var en skrue i maskineriet. Robert Jungk skriver i forordet: «Claude Eatherly mangler den hårde hud på sjelen som gjør det mulig for hans «normale» samtidige å innrette seg noenlunde behagelig mellom Auschwitz og Hiroshima, i en verden som bruker måleenheten *megadeath* — en million atomdrepte.»

Laila Njåstad.

Kampen mot atomvåpnene

Atomvåpen. Kjensgjerninger og vurderinger. Utgitt av Protest mot atomvåpen. Postboks 7177, Oslo. 166 s.

Aage Bertelsen: Her er dit våben. Dansk Gyldendal, København 1962, 367 s.

Pax. Pasifistisk Månedsskrift. Diverse nummer. Utgitt av Folkereisning mot Krig, Kr. Augusts gt. 19, Oslo 13.

Som «St. Olav»s lesere vet, går pave Johannes XXIII i sin siste encyklika meget langt når det gjelder å avvise de moderne krigsmidler og dermed krigen i det hele: «For vår atomtidsalder blir det umulig å anse krigen som noe egnet middel til å hevde rett og rettferdighet.» Han distanserer seg fullstendig fra terrorbalansens talsmenn, og han påpeker ganske særlig at de atomforsøk som er i gang, allerede er i ferd med å gjøre kanskje uopprettelig skade på vår klode. Dette siste er et punkt som en ganske lang tid ble dratt i tvil av en del vitenskapsmenn, men tvilen synes etter hvert å måtte forstumme. Nylig ble det dessuten fremlagt en ny urovekkende

rapport angående atomprøvenes innvirkning på arveanleggene. Og hva terrorbalansen angår, med de perspektiver for en atomkrig som den åpner, vekker den avsky i vide kretser — men problemet er da: Hva har vi å sette i stedet?

«**A**tomvåpen. Kjensgjerninger og vurderinger» er en studie-bok som først og fremst ønsker å fremlegge fakta omkring atomkrigproblemet. Den er det mest nøkterne og mest omfattende som til dato er kommet ut på norsk om spørsmålet. I ti studiebreve, beregnet både på selvstudium og på studie-grupper, legger den frem sakens diverse aspekter. Professor Vogt og professor Skodvin tar for seg den historiske utvikling, to andre universitetsfolk, lektor A. Eide og stipendiat T. Opsahl, behandler atomvåpnene i folkerettslig perspektiv og dessuten det stadig aktuelle problem: NATO og atomvåpnene. Stortingsmann for Venstre, Gunnar Garbo, har en fornuftig analyse av «atomvåpen som politisk spørsmål». Den fysiske siden av saken blir også kort forsøkt forklart, herunder spørsmålet om muligheten for å oppdage atomprøver. En sober konklusjon fremlegger dr. Per Ofstedal, som behandler det vesentlige kapittel: De biologiske følger av atomprøver — et kapittel som jo da er skrevet før de siste rapporter ble offentliggjort.

Avsnittet «psykologi og atomvåpen» forekommer en nokså konfust. Til gjengjeld lar studiebrevet «Atomvåpen og moral» intet tilbake å ønske i klarhet. Det er skrevet av den katolske prest, universitetsstipendiat Edvard Vogt, og resonnerer da ut fra det klassiske katolske syn på krigen, basert på naturrettslige synspunkter. Pastor Vogt har forresten tidligere gjort rede for dette synet i «St. Olav» (8/61). Kort sammenfattet betyr det

på tillit till människans egna resurser. Den låter i princippet mennesken vara i världen, inte som resultat av något eller mulighet till något, utan som realitet, beroende av, förändrande sig med varje annen förändring, fri att vara vanlig, enkel nærvarande i det relativa, inte inspånd i det ideala».

Les den siste setningen engang til, enda så kronglet den er, og tenk over hva den faktisk sier. Som beskrivelse av en *tilstand* er den treffende. Men som ønskemål. .!

DEN VANSKELIGE ENHETEN

■ En av de lutherske legmenn vi alltid har syntes samtalen falt lett med, forlagssjef Øivind Seip *Berggrav*, forbløffet oss forleden. I et sympatisk intervju med «Morgenposten»s *St. Dehlin* (11. juni) lot han blant annet falle følgende overraskende ord:

«— Jeg føler meg trygg i min lutherske kristendomsform, og bygger helt på vår kirkes bekjennelse. Men det betyr ikke at jeg tror at dette er den eneste vei til frelse. Jeg anerkjenner fullt ut andre kirkesamfunn.

— Også den katolske kirke?

— Selvsagt. Og jeg har med stor glede fulgt det arbeid som er utført av den nylig avdøde pave. Det er også en opplevelse å samarbeide med de norske katolikker som jeg synes har adskillig å gi oss. Bedrøvelig er det at katolikkene på sin side vel anerkjenner oss som mennesker, men *ikke som kristne*.

— Kan det være mulig at de ikke gjør det?

— Jo, i og med at de i realiteten hylder sitt gamle dogme. Utenfor den katolske kirke finnes ingen frelse.

Slikt er vanskelig å forstå.»

En katolikk vil øyeblikkelig måtte fastslå at den mening *Berggrav* legger i satsen «Utenfor kirken ingen frelse» slett ikke stemmer med katolsk tro, ja at den er uttrykkelig (i den såkalte Feeny-saken) forkastet av Kirken. En replikkveksel mellom *Berggrav* og pastor Ivar *Hansteen Knudsen* sammesteds avslører imidlertid at det her *ikke* dreier seg om noe så overkommelig som en misoppfatning. I et presiserende innlegg skriver *Berggrav* blant annet (24. juni):

«Vi må lære å respektere hverandres overbevisning fullt ut. I en slik respekt ligger ingen tilslutning, men i høy grad en anerkjennelse. Først når anerkjennelsen har denne bakgrunn, kan vi være uenige på et saklig plan, og først da kan vi samarbeide med håp om et positivt resultat.

Men alle de forbehold dere katolikker tar når dere «anerkjenner» oss som medkristne, betyr at dere ikke respekterer vår overbevisning *fullt ut*. Det viser seg tydelig nok i det syn dere har på kristen enhet. Og på mange andre måter.

De vil etter dette forstå at jeg ikke anser Deres kirkesyn som en villfarelse i den betydning De legger i ordet. Jeg tar det som uttrykk for kristen overbevisning og tradisjon, og respekterer det. Men jeg er meget uenig i det, og mener at det kan bety en fare for det søkende menneske. Derfor vil jeg ha rett til å bekjempe det med min egen overbevisning. Og denne overbevisning — som får uttrykk i mitt kristennavn — krever jeg full respekt for».

Det er riktig at katolske kristne (som vel de fleste lutherske kristne?) *ikke* oppfatter trosforskjellen mellom katolisisme og protestantisme som et blott og bart sammenstøt mellom subjektive standpunkter og meninger. Så tragisk og pinefull som de kristnes splittelse er, må vi tro at den ville slutte i morgen dersom ikke begge parter visste seg forpliktet på en sannhet som er av Gud, og som vi mennesker ikke disponerer fritt over. Mon ikke *Berggrav* fører inn en kunstig forskjell mellom oss: For den samvittighets-forpliktete lutheraner er da den katolske lære om Maria en objektiv villfarelse og den katolske tradisjon på vesentlige punkter upåvirket av Evangeliets sanne lys? Det forekommer oss, i vekt og betydning å være nøyaktig det samme forbehold som den katolske kristne må ta overfor spesifikt protestantiske standpunkter han finner uforenlige med den katolske tro. Anerkjenne hverandre som kristne, det vil si som fundamentalt ett i den ene

(Forts. neste side)



at atomkrigen, som nødvendigvis må bli av helt uoverskuelig rekkevidde, ikke kan annet enn være et større onde enn noe gode man mener å kunne oppnå gjennom en slik krig. Derfor må den ut fra kristent synspunkt avvises.

Dette studieheftet «Atomvåpen» er da vel verd en anbefaling; det er en god orientering i emnet, og krever heller ikke noen særlige forkunnskaper.

Men så kommer spørsmålet: Dersom vi ikke skal satse på atomvåpen — hva så? Det er dette spørsmålet den kjente danske skolemannen Aage *Bertelsen* prøver å besvare — idet han forsøker å fremlegge en videre humanistisk begrunnelse for en avvisning av atomforsvaret.

«Her er dit våben» heter hans bok. Det er først og fremst et verk båret av en fin personlighets vilje til å finne nye løsninger i dagens dilemma. Aage *Bertelsen* er i utpreget grad en av disse «godviljens menn» som vårt samfunn har så sørgelig underskudd på. Hans bok består dels av en rekke av hans egne oppsatser, offentliggjort på forskjellige steder gjennom flere år, dels utdrag av andre forfatters verker — folk som har beskjeftiget seg med det samme tema; blant dem Günther *Anders*. Hans hovedtese er: NATO har nå utviklet seg til noe helt annet enn det opprinnelig var ment å være. Selve NATO's prinsipp er nå tilintetgjort, og dets solidaritet uigjenkallelig sprenget. *Militært* er det sprenget; Frankrike har for lengst valgt sin egen vei. *Realpolitisk* mener han organisasjonen er umuliggjort, takket være atomkrigen, som betyr en umiddelbar tilintetgjørelse iallfall av samtlige mindre NATO-land. *Etisk* sett er den heller ikke lenger akseptabel: Den skulle være et demokratisk forbund; men siden er makter som Portugal,

Hellas, Tyrkia kommet med; man kan også minne om NATO-maktene England og Frankrikes brutale intervensjon i Suez. Og de midler — atomvåpnene — som organisasjonen nå satser på, er heller ikke etisk forsvarlige.

Alternativet for *Bertelsen* er da: utmeldelse av NATO, full mobilisering til beste for de underutviklede land. En slik innsats, mener han, vil idag være den beste garanti mot et overfall fra Øst.

Personlig finner jeg meget godt og riktig i *Bertelsens* bok. Men det forekommer meg at den lider litt for meget av den vanlige slagside østover, og viker unna en reell analyse av de virkelige problemer i forholdet øst—vest. Kapitlet om «kirken i atomalderen» er høyst utilstrekkelig, og det samme gjelder det om «ikke-voldelig krigførelse».

Til tross for disse reservasjoner synes jeg boken er verd å anbefale. Den river en ut av en viss skjematisk tenkning som bare er alt for vanlig på våre breddegrader. Spørsmålet om NATO kan kanskje besvares annerledes enn forfatteren gjør det; det fortjener imidlertid å stilles.

Av denne årsak er det også jeg vil gjøre oppmerksom på pasifistenes tidsskrift «Pax», som utgis av «Folkereisning mot krig». Det inneholder, ved siden av et mer diskutabelt materiale av tynnere kaliber, flere artikler om nedrustningsproblemet, som fortjener ettertanke, således siste nr. (4, 1963), der Johan *Galtung* innbyr til en refleksjon over hva Norge kan gjøre for å minske krigsfaren. Det er konkrete og ikke nødvendigvis utopiske forslag; de fortjener å bli diskutert i videre kretser enn de «Pax» vanligvis når.

Erik *Gunnes*.

Herre, kan vi med den samme beredvillighet begge veier — tross iherdig stirring oppdager vi ikke her noen større «marg» hos våre lutherske medkristne. Når de taler klart, vet jo også de utmerket godt hva som er «heresi» i deres øyne, og som de derfor ikke kan «anerkjenne». Å underslå denne side ved økumenikkens hjertetyngende problem, det er å ta den tragiske spenningen ut av splittelsens mysterium.

Splittelsen er det den er; det tjener ikke til noe godt å gjøre den større ved å undervurdere den gjensidige, vidtgående anerkjennelse som faktisk foreligger, under dåpens og nestekjærlighetens tegn. Heller ikke blir splittelsen mindre ved at vi utvisker begge parter klare forpliktelse under Guds Ord til å kalle en villfarelse en villfarelse. I strevet for å forene disse to holdninger, som begge er livsviktige, ligger det økumenisk sinnede menneskes oppgave. Og i den ter vi oss, synes vi, egentlig inntil forveksling likt.

MENNESKET OG IDEENE

■ Det samme problem, men i en ny sammenheng, tar ellers Berggrav opp i juniheftet av sitt utmerkede tidsskrift «Kirke og Kultur». I en redaksjonell kommentar kalt «Paven og mennesket» leser vi om Johannes XXIII's rundskrivelse «Pacem in terris» blant annet:

«De pastorale direktiver i encyklikaen synes derimot ikke å innvarsle en ny holdning. Paven skiller sterkt mellom mennesket og den lære det forfekter. «Det villfarne menneske forblir alltid et meneskelig vesen, og bevarer sin verdighet som person, som man alltid må respektere.» Det er et godt sosialt dogme, men røber ingen forståelse for troens og tankens frihet. Og det hjelper lite med de «møter på det praktiske plan» paven antyder, når man vet at han respekterer en som menneske, men ikke som kristen».

Vi får ta det som en realistisk påminnelse om hvor lang veien til forståelse ennå er, at pave Johannes' evangeliske sinnelag i denne saken kan få en så uforsonlig tolkning. Selv om pavens ord her nok er skrevet med *politiske* villfarelser i tankene, så er det jo et almengyldig prinsipp: Paven minnes vel også at protestanter og katolikker gjensidig har hatet og forfulgt hverandre, århundrer til ende, fordi de ikke så mennesket bak dogmene og idéene, men identifiserte reelle eller innbilte villfarelser med det — ukrenkelige! — menneske som ga uttrykk for dem. Johannes' ord er med andre ord en definitiv, autoritativ dom over kjetterbål av enhver art — et krav om respekt for mennesket. At han *ut over dette*, i mangfoldige sammenhenger, har uttrykt de døptes særlige og grunnleggende enhet i Kristus, på tvers av konfesjonsgrensene, trodde vi også var klinkende klart. Det er det altså ikke.

Hva er ellers den «troens og tankens frihet» det tales om her, og som Johannes angivelig «røber ingen forståelse for»? Gjelder det menneskets ukrenkelige rett til alltid å følge sin samvittighet i tro og tanke, så har paven fastslått den så tydelig som noen kan ønske. Men dersom det dreier seg om en objektiv, teoretisk absolutt frihet for tro og tanke uavhengig av den kristne åpenbaring, så er jo ikke den kristen — heller ikke luthersk. Og på den åpenbarings normer er og blir vi bundet, begge parter, slik som vi forstår den. Det er pinefullt, men uunngåelig. På begge sider.

BINDENDE

■ Der er ingen tvil: Langsamt spirer friskoletanken, ikke bare på konservativt hold, men også på stadig «radikalere» jordbunn. I disse dager sender Oslo Venstre ut sitt arbeidsprogram for kommunevalget, der vi blant annet leser:

«Venstre vil fortsette arbeidet for å gi dissenter og konfesjonsløse mulighet for å gi sine barn en undervisning som er i samsvar med deres eget livssyn. Dissenter har i dag store ekstraavgifter til barnas skolegang. I og med at de etter loven har adgang til å la barna oppdras i sin tro, mener vi at dissenternes skoler bør få en støtte som svarer til de vanlige utgifter til disse barna i folkeskolen. Barn av konfesjonsløse og andre som er fritatt for religion, får i dag færre undervisningstimer. Vi vil at kommunen skal undersøke om spesielle klasser for disse barna kan gi en bedre ordning».

Det er et greit og klart standpunkt, og må vel oppfattes som bindende for partiets representanter, i hvert fall i hovedstaden. At paragrafen kanskje ikke er unnfanget uten besværlighet, aner en, når en vet at Venstres politiske formann, dr. Helge Ytrehus er en innbitt motstander av friskoletanken og har gitt klart uttrykk for dette i en og annen avis-kronikk.

POLITIKK OG MORAL

■ Og mens vi befinner oss på uforpliktende lynvisitt i politikken, så har en lang rekke skribenter i det siste revet av seg mer eller mindre uforgripelige meninger om politikk og moral. Foranledningene er flere: Under offentlighetens nærstående og granskende øyne har politikere både ute og hjemme utsatt sin karakter-gehalt for nærmere eftersyn. En britisk forsvarsminister er av sitt høyst snuskede privatliv blitt tvunget til både offentlig løgn og skjult uansvarlighet, en amerikansk presidentkandidat har muligens forspilt sine sjanser for Det Hvite Hus ved å forlate sin hustru og gifte seg med en annens, og en norsk politiker har av partitaktiske hensyn visstnok tatt farlig lett på ansvaret for og oppgjøret over 63 norske arbeideres død.

I alle disse kommentarer, rikt oppblandet som de er med både henrykt gramsing og strategisk utnyttelse av motstanderes feiltrinn, er det ett resonnement som nokså frodig gror vilt, og som vi synes bør lukes, som det ugress det er. En politikers eller høyere embedsmanns privatliv, heter det, har intet å gjøre med den offentlige tillit han nyter — med mindre det da, som i ett av tilfellene ovenfor, direkte setter landets sikkerhet i fare.

Tankegangen synes tiltalende hensynsfull og frisinnet. Men den er bunnfalsk. Ledende politikeres ansvar innenfor Vestens demokratier er idag enormt — virkningene av de store feilgrep kan ikke lenger begrenses, og den effektive kontroll av maktutøvelsen innenfor så høyt spesialiserte sektorer som militæret (for å begynne med det farligste!), den økonomiske planlegging og ytringsfriheten blir vanskeligere og vanskeligere for det jevne folk.

Dette gjør politikerens karakter til en vesentlig sikkerhetsfaktor: Hans integritet som menneske og medmenneske er ikke lenger en «privatsak», men et offentlig anliggende, av årsaker som en ikke behøver å være spesielt moralsk opprustet for å begripe, og som for kristne mennesker er selvkclare.

For å la den ufyselige britiske saken urørt i rennesteinen, så kan det være verdt snarere å nevne debatten om den amerikanske presidentkandidaten: Mange røster ute og hjemme har rast mot det amerikanske «bigotteriet», som har medført at hans skilsmisse og gjengifte har skadet ham. En tilfeldig innsender i ett av de store *news magazines* svarer, med en nokså ubetvingelig logikk: «Denne mannen har ikke bare brutt ett av de høytideligste livsvarige løfter som folk av egen fri vilje avlegger i sitt liv. Han har også bundet til seg en annen som har prestert det samme. Jeg dømmer ham ikke. Men en mann med et slikt forhold til løfters verdi ønsker jeg ikke å se som denne nasjonens ansvarlige leder.»

Der er visst egentlig ikke stort å si til det.

Frater Candidus.

Nyttig bok
om
Dante



Ernst Sinding: «Den guddommelige komedie. En innføring i Dantes Divina Commedia». Universitetsforlaget, Oslo 1963, 113 s.

Dante er hva amerikanerne frimodig kaller en «must», dvs. en av de 8—10 helt store i verdenslitteraturen som en må ha lest. Det lyder som en noe trist forpliktelse, og kan også være det, dersom en går altfor uforberedt til et så stort, gammelt og vanskelig verk som hans «Guddommelige Komedie». En «komedie» i vår betydning er det jo ikke, og denne middelalderske diktsamlingen er jo blitt til innenfor en verden og en livsfølelse vidt forskjellig fra vår egen moderne. Til gjengjeld er den, særlig på originalsproget, en skjønnhetsåpenbaring av poesi og tanke som savner sin like i all verdens diktning, og som menneskene igjen og igjen vender tilbake til, som til en kilde av rent og klart kildevann.

Men — en nøkkel til verket er velkommen, ja nødvendig. Der er skrevet tykke og lærde verker om Dante som teolog, filosof, historiker og poet — nok til å fylle et temmelig stort bibliotek. Ernst Sinding († 1962) har på vel 100 lettleste sider lagt frem noe som umiddelbart er nyttigere for oss: En første innledning i «Divina Commedia»s handling, de mange problemer og menneskeskjebner Dante og hans trofaste veileder Virgil møter under deres vandring gjennom det hinsides — Himmel, Skjærsild og Helvede. Meget er fantasi og meget er tro og teologi — en og annen gang har kanskje Sinding undervurdert den treuede skolastiske teologen i den store italieneren. Men klart og myndig belyser han for nybegynneren et verk som har skjenket talløse mennesker en rikdom av skjønnhet, visjon og tro som intet annet verk kunne ha gitt dem.

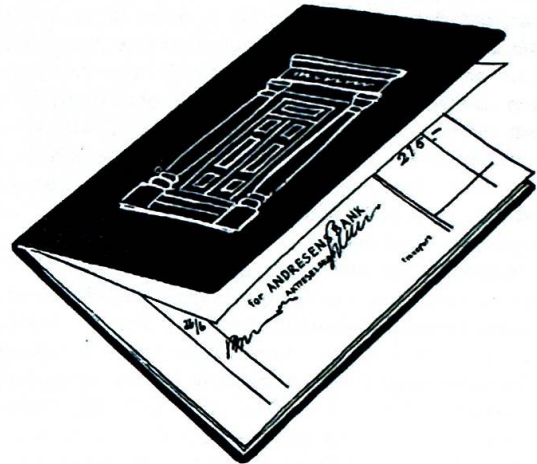
Universitetsforlaget har gitt boken et pent og hendig utstyr og — en høyst overkommelig pris. Anbefales!

R. M.

Også et synspunkt

Ikke bare den katolske kirke har problemer med valg av overhode fra tid til annen. Snart skal Frelsesarméen velge seg ny general. General Kitching, som nylig besøkte Norge, ble intervjuet av «Vårt Land» og ga på en humoristisk måte uttrykk for at det nok ikke var noen ganske enkel affære. Arméens femti kommandører kommer sammen i London fra alle verdens kanter, for å velge sin øverste sjef. Men, som generalen sier: «Kardinalene greier å velge ny pave på to dager, mens vårt høye råd sikkert vil trenge fjorten. Det kommer av at kardinalene er ugifte og ikke har koner som gjerne vil se London!»

Ved DÅP eller
KONFIRMASJON



En BANKBOK er
DEN BESTE GAVE

ANDRESENS BANK
ARTIESELSKAP
OSLO

velg riktig tobakk



mild og moden
aromatisk og velsmakende
SKANDINAVIAS MEST SOLGTE TOBAKK

TIEDEMANNNS GUL

68-62

PAVE PAUL OG KONSILET

Pave Paul VI nølte ikke lenge med å foreta sine første embedshandlinger. Straks etter sitt valg fornyet han kardinal *Cicognanis* mandat som pavelig statssekretær. Det var det første indisium på at han aktet å fortsette der Johannes XXIII slapp — rent bortsett fra at kardinal Montinis støtte til forgjengerens linje var velkjent. Han var den første kardinal som i 1959 entusiastisk sluttet opp om konsilprosjektet, i en artikkel i Milano-avisen *Italia*, allerede to dager etter at Johannes XXIII hadde gjort tanken kjent. Og ved en requiemmesse for den nylig avdøde pave talte Montini om «vår linje» — pavens, som også var hans egen.

Alt dagen etter sitt valg gikk også Paul VI til det usedvanlige skritt å trekke opp linjene for sitt pontifikat. I et radiobudskap bekreftet han her for all verden sin vilje til å styre kirken i kontinuitet med forgjengerens verk. For det første ville han anse for en hovedoppgave å føre konsilet frem til en lykkelig slutt. Til denne oppgaven ville han vie all sin energi, for at Kristi Kirke virkelig skulle «lyse som et banner høyt hevet blant folkene», og det kunne bli «forkynt for all verden at Jesu evangelium er den frelse som alle venter og håper på».

Og i dette lys, fortsatte paven, var det også man måtte se de andre oppgavene som meldte seg. Han ville fortsette sine forgjengeres arbeid for en mer rettferdig løsning av de sosiale problemer, og blant dem for en verdensomfattende innsats for de underutviklede land. Han appellerte som sin forgjenger til «alle mennesker av god vilje» til å arbeide for freden i gjensidig respekt og samarbeid.

Og endelig ville paven vie seg til arbeidet for de kristnes enhet: «Vi åpner våre armer for alle dem som roser seg av Kristi navn. Vi kaller dem brødre. De skal vite at de hos Oss vil finne forståelse og velvilje.»

Det var fra første øyeblikk klart at Paul VI ville fortsette konsilet. Men det var nokså alminnelig antatt at det kunne bli tale om å utsette sammenkallingen av det, muligens til over jul. Forberedelsene av annen sesjon er ennå langt fra ferdige, og Johannes XXIII's død og pavevalget har forsinket dem ytterligere en måned. Ennå har ikke biskopene mottatt samtlige *schemata*, konsilprosjekter, i sin nye utformning. Det stoff som foreligger, er imidlertid fullt tilstrekkelig til å holde en sesjon beskjeftiget, og det gikk da heller ikke mer enn en knapp uke før paven fastsatte konsilets sammentreten til den 29. september — altså en utsettelse på bare tre uker. Johannes XXIII hadde som kjent sammenkalt annen sesjon til 8. september, og hadde gitt uttrykk for at denne sesjonen skulle sitte sammen til arbeidet var gjort. Nå, med en yngre og frisk pave, er det større sjanser for at arbeidet vil bli fordelt på flere sesjoner.

En kan også vente seg at pave Paul vil gripe mer håndfast inn i konsilets orientering enn Johannes XXIII gjorde. Kardinal Montini gikk forbausende stille i dørene

PATER BOEKEMA

50 ÅR



Den avholdte kapellan i Jesu Hjerter menighet på Stabekk, pater Jacob Boekema, fyller 50 år 19. juli. Pater Boekema har ennå ikke virket så lenge i Norge, men kan se tilbake på en lang virksomhet som prest. Han trådte inn hos maristene i 1934 og ble ordinert i 1941. I 17 år virket han så vesentlig som matematikklærer ved maristenes gymnasier i Nederland og Belgia, samtidig som han skjøttet oppgaver i sognearbeidet. I 1958 kom han til Norge og ble knyttet til kirken på Stabekk, hvor han siden har hatt sin gjerning, ivrig og energisk, menigheten til gagn og glede.

Pater Boekema feirer sin fødselsdag som vikar for sognepresten i Halden. (Adresse: Den katolske prestegård, Kristian V's plass 1.) «St. Olav» ønsker alt godt til 50-års dagen!

under nesten hele første sesjon av konsilet. Først en uke før avslutningen ga han sin mening offentlig til kjenne. I en artikkel i *Italia* uttalte han om det forberedende arbeidet som var gjort: «Det foreligger et enormt materiale, utmerket, men også heterogent og av ulik verdi, som modig måtte vært redusert og ordnet, dersom en autoritet av ikke bare ytre og disiplinær karakter hadde behersket en logisk og organisk forberedelse av alt dette storartede stoffet, og dersom en sentral, arkitektonisk idé hadde orientert dette enorme arbeidet. Den respekt for friheten og spontaniteten som konsilet er født ut av, har overskygget det sentrale punkt i kirkemøtets program — det program som den Hellige Far dog høytidelig og med visdom har trukket opp i løpet av de foregående år og ganske særlig i sine to taler 11. september og 11. oktober.» Og tre dager etter ga kardinal Montini på selve konsilet sin støtte til kardinal Suenens fra Belgia, som da la frem et forslag til en «enhetsplan» for konsilets videre arbeid. Dette foregikk innenfor en debatt om kirkebegrepet, der kardinalen sluttet seg til det foreliggende prosjekts kritikere og betonet at en dyperegående frem-

MOLDE

Molde Vaskeri

Molde

FREDRIKSTAD

Andr. Panne

Kontormaskiner - Kontorutstyr

Storgt. 4 - Fredrikstad
Tlf. 2945

FREDRIKSTAD

FREDRIKSTAD BLIK- &
METALVAREFABRIK

Andresen & Müller

Mek. verksted — Blikkeballasje og metallvarer av enhver slags — Jernfat i alle størrelser og for ethvert øyemed — Isenkramartikler — Elektrisk og Autogrensveising — Stanseartikler

stilling av selve Kirkens vesen og oppgave var nødvendig: her lå selve konsilets hovedlinje.

Vil Paul VI nå omsette i praksis de retningslinjer som ifjor ble antydnet av kardinal Montini? Det er mer enn

sannsynlig. Men samtidig er han i ikke liten grad bundet både av det arbeid som er gjort, og av sin plikt til å respektere konsilets frihet. Det vil bli ytterst spennende å følge annen sesjons arbeide.

Pave Paul VI's kroningshøytidelighet

Pave Paul VI's kroning fant sted på Petersplassen i Roma søndag 30. juni kl. 19, og begivenheten ble som kjent sendt over Eurovisjon.

Her hjemme ble kroningsdagen feiret i alle Bispedømmets kirker og offentlige kapeller med festpreken og høytidelig Te Deum i forbindelse med høymessen.

I St. Olavs kirke i Oslo, som var fullsatt, ble høymessen forrettet av sogneprest F. J. Fishedick, mens

Hans Høyærverdighet biskop dr. Mangers holdt en gripende preken om pavedømmets guddommelighet, som trass i all menneskelig utilstrekkelighet hadde vist seg å være forblitt klippen som Kristus ville bygge sin Kirke på. Biskopen holdt frem den nye paves fremragende egenskaper og inderlige forbundethet med Kristi kjærlighet til *alle* mennesker, og han anmodet innstendig alle katolikker i

bønn og sønnlig hengivenhet å samle seg om Pave Pauls ansvarsfulle hyrdegjerning.

Etter avsyngelsen av den ærverdige takkehymne meddelte biskopen på vegne av Den hellige far den apostoliske velsignelse.

Et hjertelig telegram var innløpet fra Paven, rettet til Biskopen, prestskapet og alle bispedømmets katolikker.

**Gode
Bergens-
firmaer**

1/5 Kr. Madsens Bok- og Papirhandel

BERGEN

Bryggen 5 - Leppen - Telefon 11 482

K. & J. SOLHEIM
Kjøtt - Pålegg - Delikatesser
Egen Pølsefabrikk
Solheimsgt. 25
Tlf. 99 016 Bergen

Våre bekjente Myhre Heiser leveres over hele landet.

JONAS MYHRE
BERGEN

JONAS MYHRE A/S
OSLO

A/S MYHRES MASKININDUSTRI
BERGEN - OSLO

A. K. EGGE A/S
Frukt og grønnsaker
En gros

Deres gullsmed-
fører
Slektsølv

Theodor Olsens Eff.
JUVELER SMÅSTRANDGT 4
BERGEN



NYGÅRDSGT. 4



**All slags
skadeforsikring**

ERLING KRAGE AIS

PRYD- OG BRUKSKUNST

Bergen

Telefon central 14 110

Telegramadresse: «Kjell»

HOPSDAL & DAHL A/S
Aut. Installatør, Radio-
og Utstyrsforretning
TORNØEGÅRDEN - BERGEN

DRAMMEN

DRAMMEN

GUSTAV THIELEMANN

Pølse- og hermetikkfabrikk

Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN

GUSTAV BØHM & SØN A/S
Bakeri og Konditori
Drammen



TYRILYS

**1/5 TYRI
FABRIKKER**

Drammen

Har også landets eneste bivokspresseri

OSLO

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46

Privat 55 77 87 - 69 43 72

Spesialforretning i
RUSTFRITT STÅL
for sykehusene

KNUT JUUL CHRISTIANSEN

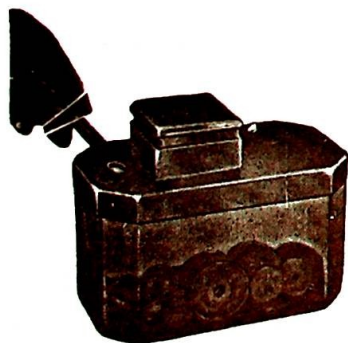
Stortingsplass 7 II

Tlf. 88 86 24 - Oslo

Tlgr.adr.: RUSTFRIKNUT

Jens J. Andersen
OSLO - CENTRALBORD 69 34 90
Beste leverandør av
KJØTT-FLESK-PØLSEVARER

Å SPARE ER EN VANE-
SAK, EN VILJESAK, EN
KARAKTERSAK



« KLAR »

Fåes i banker over hele landet

OBS: Bestilling på abonnement, annonser, og henvendelser vedr. adresseforandring, kontingent o.l. bes vennligst rettet til bladets ekspedisjon: St. Olav Bokhandel, Akersv. 5, Oslo. Tlf. 42 31 70.

OSLO

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

Hva koster en ulykkesforsikring?

Spør oss, vi hjelper Dem med
alle opplysninger

Gulli & Rokk

ASSURANSE

Stortingsgt. 22 - Sentralbord 33 44 00

OSLO

THRONSEN & CO. BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgate 3b, Oslo

Telefon 33 18 34 - 33 32 37

MALERMESTER

Otto Foerster

utfører allslags maler- og tapetserarbeide.

Tlf. 21 69 06

WISBECH

AKTIESELSKAP

Majorstua - Oslo

**MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER**

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØNN

Gladsv. 23, Grefsen

Tlf. 21 18 32



Melitta

KAFFETRAKTER

og ekstra fin snusmalt
kaffe gir

BEDRE KAFFE

DRØYERE KAFFE

SØREN HANSEN

Kolonialforretning

Langes gate 6 - Oslo

Telefon 33 77 34

Johan Olsen & Sønner

Entreprenørforretning

Etabl. 1896

KONGENSGT. 17 VII - SENTRALBORD 42 99 90